

Flygvapnets flygflottiljer

F 12 Kungl Kalmar flygflottilj

1958–1959 tilldelades F 12 ett 50-tal J 32B Lansen och gick samtidigt över från dagjakt med J 29A till allvädersjakt.

Av LENNART ANDERSSON

IKalmar hade man planer på att bygga ett civilt flygfält på godset Törneby strax väster om staden och avtal hade redan träffats med Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om detta. I augusti 1940 föreslog Flygförvaltningen att man i stället skulle bygga ett militärt flygfält på denna plats och när riksdagen fattade beslut den 1 mars 1941 om uppsättande av en tolfte

flygflottilj i Kalmar överläts markområdet som gåva. Några traditionella kaserner byggdes inte för flottiljen, utan förläggningarna spreds ut för att öka skyddet mot bombanfall. F 12 sattes upp den 1 juli 1942 med Ragnar Carlgren som chef. Enligt planerna skulle byggnationerna vara klara den 1 oktober, men flygfältet var efter utvidgning helt klart först i maj 1943 och mätte då 1 300 x 1 300 x 1 100 meter.

Flottiljens första flygplan blev en

Klemm Sk 15 som anlände den 30 juni 1942. I oktober tillkom två B 4 Hawker Hart och kring årsskiftet en Sk 11 Tiger Moth. Flottiljens krigsflygplan, Saab B 17C, lät vänta på sig och först den 18 februari 1943 anlände det första exemplaret. I själva verket var det ett flygplan med typbeteckningen P 7, alltså en av prototyperna till B 17, och de egentliga leveranserna av 54 B 17C började sedan i mars.

I övrigt fick man sommaren 1943 en Sk 12 Stieglitz, vid årsskiftet två Fokker S 6 och sommaren därpå fyra B 5 Northrop för målbogsring och övning i instrumentflygning. Senare tillkom ytterligare två B 5, samt under 1945 en andra Sk 12 och tre Sk 15. För utbildning av segelflygare tilldelades F 12 två Se 102 Grunau Baby i oktober 1942 och i januari året därpå började man bygga på de två G 101 (SG 38) man fått. En blev klar på hösten, då man också erhöll en Se 104 Weihe. 1944 fick man två Se 103 Kranich.

Från och med mars 1944 skulle F 12 kunna mobilisera tre divisioner och i september deltog 1. och 3. divisionen i årets stora Flygvapenövning, då de var baserade på fält 37 Hultsfred. På grund av den

Foto Sven Stridsberg

Liksom på andra flygflottiljer fanns även på F 12 ett antal Sk 16 för diverse uppgifter, bland annat sambandsflygning.

nya doktrin som utvecklats beroende på hur flygkriget utvecklats under andra världskriget ville man efter krigsslutet utöka jaktflygets numerär på bekostnad av bomb- eller attackflyget. Det beslutades därför att F 12 skulle omvandlas till jaktflottilj. Under 1947 ersattes B 17C med jaktplanet Saab J 21A. Till skillnad från många andra flygflottiljer skulle F 12 i krig inte flytta till andra krigsbaser, utan samtliga tre divisioner skulle vara kvar på hemmabasen. En udda typ som fanns på F 12 var S 14 Storch, som flottiljen fick ett exemplar av 1951.

Att F 12 hade hemmabasen som krigsbas gällde fortfarande när J 29A Tunnan ersatte J 21A 1952–1953 och flottiljen gick in i jetåldern. Antalet krigsbaser med hårdgjord rullbana började byggas ut och ett antal av flygvapnets divisioner kunde spridas ut till dessa nya baser. Av någon anledning blev detta ändå inte aktuellt för F 12:s del, men från och med 1956 skulle en av divisionerna ha Ronneby som utgångsbas. Senare flyttades eventuellt en division till Hultsfred.

Åren 1958–1959 fick F 12 en ny flygplanstyp, J 32B Lansen, och gick över från dagjakt till allvädersjakt. Nu hade man emellertid kommit fram till att en förstärkning av försvaret behövdes i norr och därför flyttades en av F 12:s tre divisioner till F 21 1961–1962. Uråsa och Ljungbyhed blev nu krigsbaser för de andra två divisionerna och från mitten av 1960-talet var det i stället Kalmar och fält 87 Kosta. Senare fanns troligen även fält 83 Ålem med i krigsplanläggningen. De två jaktdivisionerna ombeväpnades med J 35F Draken 1968–1969.

Ett annat tillskott kom i form av den luftvärnsrobotdivision Rb 68 Bloodhound som tillhörde flottiljen åren 1965 till 1974. Den skulle i krig organisera två robotgrupper med basering nära Smålandskusten.

Enligt försvarsbeslutet 1977 skulle F 12 läggas ned och den ena av jaktdivisionerna upplöstes därför 1978, den andra i september 1979. F 12 avvecklades den 30 juni 1980.

Läs mer:

Norrbohm, Gösta och Skogsberg, Bertil, Vingar över Vasaborgen. Kungl Kalmar Flygflottilj F 12 1942-1980, 1980

Fler bilder på nästa sida!

Flygplanstyper som tillhört F 12

- B 4, B 5, B 17
- J 21, J 29, J 32, J 35
- P 7
- S 6, S 14
- Sk 11, Sk 12, Sk 14, Sk 15, Sk 16, Sk 50
- G 101, Se 102, Se 103, Se 104

F 12 fick fem stycken B 5 Northrop för målbogsering 1944–1945 och den sista fanns kvar till 1949.

Sk 50 Safir var tilldelad flottiljerna för bland annat allmän flygträning, sambandsflygning och väderspaning.

Saab B 17C var F 12:s första krigsflygplan. Det sista kasserades 1948, men senare kom flottiljen också att använda ett antal B 17A. Ett kasserat exemplar från F 12 på brandövningsplats.

Ovan: Fin studie av kamouflagemönstret på J 35F F 12-02. Ombeväpning från J 32B till denna typ skedde 1968–1969.

Till höger: F 12:s Drakenperiod avslutades i september 1979 i samband med att flottiljen skulle läggas ned.

Nedan: Se 104 Weihe nr 8311 får representera de glid- och segelflygplan som fanns på F 12 från 1942 och framåt.

Foto Sven Stridsberg

Foto Lennart Gustafsson